VIIKONVAIHDE

PERJANTAIVIERAS

Perikuntien talot

Jokainen maalla asuva voisi heti luetella kotikylästään kohtuullisen määrän niin sanottuja tyhjillään olevia perikuntien taloja. Paikallisesti usein tiedetään tai ollaan tietävinään syykin siihen, miksi talo tönöttää satunnaisessa sukulaiskäytössä vailla vakituista asujaa.

Yksi yleisimmistä syistä on perillisten riitaisuus. Jostain syystä ihmisten väleissä on sitä sihkua, tuota epämääräistä kemiallista yhdistettä, joka myrkyttää ihmissuhteet kateudella, kylmyydellä ja epäoikeudenmukaisen kohtelun kokemuksella. Riittää, että yhdelläkin perillisistä on tämä kokemus, niin asioista sopiminen käy mahdottomaksi.

Ovatko vanhemmat ehkä suosineet jotakuta? Onko jonkun ilmaiseksi tekemä työpanos nollattu perintöä jaettaessa? Onko paikan myynnistä epärealistisia hintaodotuksia? Kokeeko joku entisen kotitalonsa ikään kuin puoli-ilmaiseksi kesämökiksi? Asuuko joku kaukana Australiassa tai Kanadassa?

Yhtä usein perikunnan pystyssä pitäminen perustuu myönteiseen yhteenkuulumisen tunteeseen: tämähän on ollut meille kaikille meidän talo – pidetään se siis jatkossakin sellaisena. Ajatellaan, että on hyvä, kun on joku asia, joka yhdistää. Luodaan yhteinen pankkitili kustannusten kattamiseksi, sovitaan viikot, jolloin kukin voi perheineen käydä vanhalla kotipaikalla.

Mutta kuka leikkaa pihanurmen, kuka leikkaa omenapuut, kuka maalaa talon seinät? Kuka saa poimia omenat ja marjat? Kuka tyhjentää putkistot vedestä ja kytkee taas keväällä?

Perillisten elämä on toisaalla. Aikaa talolla kuluu vuosi vuodelta vähemmän. Mummon ja vaarin muisto haipuu. Perheiden lapset kapinoivat joutuessaan perikunnan työleirille. Talo vaatisi kipeästi uusia investointeja, eikä sen kylmänä pitäminen paranna asiaa. Taloon tulee homeen haju, ja kutsumaton luonto alkaa levittäytyä entiseen keittiöön. Jos vielä kymmenen vuotta vitkutellaan, on talo menetetty. Huono omatunto autiosta, kosteuden yhä enemmän valtaamasta talosta estää perillisten loputkin käynnit.

Siellä se nököttää tyhjillään, kunnes myrsky repii katon pellit ja lopullinen tuhoutuminen alkaa. Tässä vaiheessa talo on jo asumiskelvoton ja rakennuksen markkina-arvo on nolla.

Jaettu vastuu tarkoittaa usein, että kellään ei ole vastuuta.

Maaseudun tulevien mahdollisuuksien kannalta olisi tärkeää pitää jokainen asuttu talo jatkossakin asuttuna. Se tarkoittaa, että perikunnat sopisivat ajoissa yksissä tuumin siitä, kuka saa tai ottaa talon vastuulleen. Kun joku omistaa talon, hän myös huolehtii siitä, korjaa sitä ja pitää sitä kunnossa. Jos tuo yksi perillinen tulee toisiin ajatuksiin, hän pystyy myymään talon eteenpäin: joko paluumuuttajalle, eläkeläiselle, lapsenlapselle tai jollekulle lapsiperheelle. Joka tapauksessa talo saa rutkasti uusia vuosia.

Jotta maaseutu kehittyisi, valtion pitäisi kylmästi päättää, että perikuntana keplottelemiselle on takaraja: kolme, viisi tai seitsemän vuotta. Tätä viestiä pitäisi voida tehostaa veroseuraamuksin. Eri asia on, että perillisten pitää voida hoitaa perintömetsäänsä yhteisenä sukumetsänä, esimerkiksi yhteismetsäperiaatteella. Metsä ei mene pilalle ja sinne suostuvat lapsenlapsetkin tulemaan.

On muitakin ratkaisuja. Kävin kesällä talossa, jonka on ottanut vastuulleen metsästysosuuskunta. Kukin metsästystä harrastava vastaa yhden huoneen osalta talon kunnossapitokustannuksista. Näin kukin metsästäjä saa käydä paikalla milloin mielii. Ja mikä tärkeintä, talo säilyy asuttavana.

JUHA KUISMA on lempääläinen ympäristökirjailija.

KANSAN SUUSTA

Ei vieraanvara taloa hävitä

Afrikkalainen sananparsi kertoo Iipundasta, joka ei kuule avunhuutoa, koska hänellä on paljon karjaa.

Sananparren Iipunda johtuu mieleen nyt, kun Euroopan virtaa pakolaisia enemmän kuin vuosikymmeniin. Pakolaiskysymykseen voitaisiin myös entisaikojen viisauden valossa vastata inhimillisyydellä.

Kärsimyksistä kannattaa puhua niiden kanssa, jotka ovat kärsineet, sanoo puolestaan iranilainen. Suomalainen tokaisee, että ei syöttiläs tiedä, mitä elätti vinkuu. Kylläinen ei ymmärrä nälkäistä eikä rikas köyhää.

Inhimillisyyttä voi oppia esimerkiksi kuuntelemalla ihmisten elämäntarinoita ja asettumalla heidän asemaansa. Ja kohtaamalla ihmisiä kasvokkain, sillä silmät ovat sielun ikkunat ja sydämestä lähtevä kirje on luettavissa kasvoista, kuten afrikkalainen sanonta muotoilee.

Kenties tästä syystä ihmisten epäinhimillistäminen onnistuu netissä niin järkyttävän vaivattomasti.

Toisen haavat eivät unta häiritse, väittää irlantilainen. Mutta silloin näyttää häiritsevän, jos nuo haavoitetut tarvitsevat puoli prosenttia tuloistamme.

Tuskinpa Suomen talous kaatuisi edes prosenttiin tai kahteen. Ei ainakaan ennen olisi kaatunut, sillä ei vieraanvara taloa hävitä vaan tyhjäntarkkuus, sanoi entinen reisjärveläinen.

TOPI LINJAMA

VILLE-PETTERI MÄÄTTÄ

Veli-Jussi Tamminiemi hankki valssimyllyn 1950-luvulla, ja edelleen se palvelee jauhatuksessa monena päivänä viikossa. Mylly on valmistettu silloisessa Tšekkoslovakiassa.

Suomen vanhin mylläri on jauhanut vehnää jo 75 vuotta

88-vuotias mylläri oli jo 20 vuotta sitten jäämässä eläkkeelle. Tyttären päätös myllyn sulkemisesta sisuunnutti isän jatkamaan jauhamista.

MÄNTTÄ-VILPPULA (MT)
Tammikosken vehnämyllyn lastaussillalla tulijaa odottaa kävelykeppiin nojaava mies. Suomen vanhimmalla yhä työssä olevalla myllärillä **Veli-Jussi Tamminiemellä** on ikää jo liki 88 vuotta.

Kun on astuttu sisään myllyyn ja mies pääsee työn touhuun, keppi saa jäädä.

Hienon jauhopölyn peittämässä rakennuksessa myllärin askel on lyhyt, mutta hän kantaa sylissään raskaatkin jauho- ja ryynisäkit kevyesti.

Takana 75 vuoden työura

Parikymmentä vuotta sitten Tamminiemi oli jäämässä eläkkeelle Pirkanmaalla Mänttä-Vilppulassa sijaitsevasta myllystään. Hänen tyttärensä otti vastuulleen isänsä hoidossa kymmeniä vuosia olleen myllyn ja ryhtyi jauhamaan viljaa.

Myllärin työ on hyvin fyysistä ja kuluttavaa, eikä tyttären keho kestänyt sen aiheuttamaa rasitusta. Hän joutui lopettamaan jauhamisen.

Siitä isä sisuuntui. ”Ei tätä tähän lopeteta”, Tamminiemi tuumi ja tarttui uudelleen toimeen.

Miehen työuralle on tänä vuonna kertynyt mittaa 75 vuotta. Hän aloitti apupoikana isoisänsä **Akseli Tamminiemen** vuonna 1903 perustamassa myllyssä talvisotatalvena 1940.

Isoisältä pojanpojalle mylly siirtyi vuonna 1946.

Jatkaa täytyy, kun on kysyntää

Mikä saa yhdeksääkymmentä hipovan miehen jaksamaan raskaassa työssä?

”Onhan tätä jatkettava, kun tuotteille on kysyntää”, hän toteaa.

Tammikosken 1950-luvulla pystytetty valssimylly jauhaa vehnää grahamjauhoksi, karkeaksi ja hienoksi leseeksi sekä hiivaleipäjauhoksi. Ne mylläri pakkaa itse ruskeisiin paperipusseihin ja toimittaa jämsäläiselle torikauppiaalle sekä ruovesiläiselle leipurille.

Valssimyllyn lisäksi Tammikosken myllyssä on myös 1800-luvulta peräisin oleva ryynikone. Kone on kestävä, mutta siinäkin on varjopuolensa: sen käyttö on raskasta.

Aivan joka päivä mylläri ei koneita enää käynnistä. ”Riippuu siitä, miten kassaan tulee”, Tamminiemi veistelee.

Useimmiten työpäivälle kertyy mittaa enää muutama tunti, mutta toista oli nuorempana. Tarvittaessa mylläri pyöritti koneita vaikka vuorokauden ympäri.

Vielä mylly jauhaa lähiviljaa

Jauhamansa viljan mylläri ostaa lähiseudun tiloilta. Aiemmin viljaa oli myös itsellä, mutta omista viljelyksistä hän luopui jo pari vuosikymmentä sitten. Nyt pellot ovat vuokralla.

Myllylaatuista raaka-ainetta ei ole ollut vaikea saada, mutta tästä vuodesta mylläri on hiukan huolissaan.

”Sateet ja märkyys ovat kurittaneet myös Ruoveden ja Vilppulan seutuja. Myllylaatuista viljaa voi olla tavanomaista vaikeampi saada”, Tamminiemi arvioi.

Liikaa mylläri ei halua tilannetta synkistellä. ”Välillä on ollut hyviä vuosia ja välillä huonompia”, hän toteaa.

75 vuoteen mahtuu monenlaista, mutta mylly pyörii yhä.

Haaveissa on yhä jatkaja

Kun vastuu isoisän myllystä siirtyi Veli-Jussi Tamminiemelle, pienmyllyjä oli Suomessa reippaasti toista tuhatta.

Pienmyllyjä edustanut Myllyliitto oli perustettu juuri vuotta aiemmin. Perustajajäseniä oli 170, ja parin vuoden päästä jäseneksi oli liittynyt jo 1 260 myllyä, kerrotaan Myllyliiton vastikään ilmestyneessä historiikissa.

Vuosien saatossa Tammikosken vehnämyllystä on tullut harvinaisuus. Pienmyllyjä on jäljellä alle 50. Niistä kymmenen on Pirkanmaalla ja Hämeessä.

Tamminiemi on uskonut tekemiseensä ja kehittänyt myllyään. Hän on ostanut lähiseudulla lopettaneiden myllyjen laitteistoja ja purkanut niitä varaosiksi.

Haaveissa on yhä löytää työlle jatkaja oman suvun piiristä. Tyttären poikaa Tamminiemi on miettinyt, mutta pölyallergia pitää pojan poissa myllystä.

Kun lopettamisen aika uudelleen tulee eteen, myllyn tarina taitaa päättyä lopullisesti.

JUHANI REKU

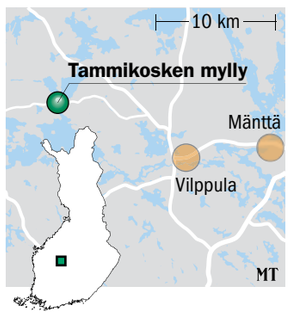

Veli-Jussi Tamminiemi toivoo vielä löytävänsä lähipiiristään jatkajan myllylleen. Tänä syksynä hän täyttää 88 vuotta.

Myllyn korkeimman osan Tamminiemi rakensi valssimyllylle 1950-luvulla.

Vastajauhettu jauho valuu elevaattorista.

Jauhatustuoreita leseitä tekijänsä kädellä.

Jyviä 1950-luvulta.